

KOTIHOIDON MYÖNTÄMISPERUSTEET- toimintaohje

VISIO

Kuntalaisilla on mahdollisuus saada monipuolisia, oikea-aikaisia, riittäviä ja joustavia kotihoidon palveluja. Palvelut järjestetään ja tuotetaan ammattitaitoisella ja riittävällä henkilöstöllä. Eri-ikäisten asiakkaiden hoidon, hoivan ja tuen tarpeisiin vastataan yhteistyössä omaisten, läheisten ja eri toimijoiden kanssa. Yhteisellä osaamisella ja ammattitaidolla edistetään asiakkaiden toimintakykyä ja hyvinvointia ja ennaltaehkäistään sosiaalisia ja terveydellisiä ongelmia.

TOIMINTA-AJATUS JA TAVOITTEET

Kangasalan kunnan sosiaali- ja terveyskeskus tuottaa ja järjestää joustavasti, laadukkaasti sekä tehokkaasti asukkaiden olosuhteiden mukaisesti heidän tarvitsemansa sosiaali- ja terveyspalvelut. Kotihoidon perustehtävänä on tarjota hoitoa, hoivaa ja apua itsenäiseen selviytymiseen kotona. Yksilölliset kotihoidon palvelut sekä tukipalvelut suunnitellaan asiakkaiden ja omaisten mielipidettä ja toiveita kuullen. Kaikessa kotihoidon työssä tuetaan asiakkaiden oman elämän hallintaa ja osallisuutta sekä noudatetaan toimintakykyä ylläpitävää ja kuntouttavaa toimintatapaa.

Ikääntyneiden mahdollisuuksia asua itsenäisesti kotona edistetään kotihoidon, tukipalvelujen, päiväkeskustoiminnan ja lyhytaikaishoidon yhteistyönä. Ensisijaisena periaatteena on, että ikäihmiset voivat asua kotona niin pitkään kuin se heidän fyysisen, psyykkisen tai sosiaalisen toimintakykynsä puolesta on mahdollista.

ARVOT

Kotihoidon kaikessa toiminnassa näkyvät Kangasalan kotihoitoon laaditut arvot:

- Luottamuksellisuus ja rehellisyys
- Yksilöllisyys ja asiakaslähtöisyys
- Kuntouttava työ ja ammatillisuus

- Asiakkaan kunnioitus ja arvostus
- Yhteistyö ja vuorovaikutuksellisuus

Luottamuksellisuuteen ja rehellisyyteen kuuluu, että asiakas voi luottaa saavansa hyvää palvelua ja hänen turvallisuudestaan huolehditaan. Yksilöllisyys ja asiakaslähtöisyys on asiakkaiden kohtaamista tarpeiden mukaisesti yhdenvertaisena niin, että he tulevat kuuluksi ja voivat vaikuttaa itseään koskevaan päätöksentekoon.

Erytystä huomiota ja panostusta vaatii heikossa sosiaalisessa ja terveydellisessä asemassa olevien väestöryhmien tasa-arvoisen vanhuuden turvaaminen. Kuntouttava työote ja ammatillisuus sekä yhteistyö ja vuorovaikutuksellisuus ovat kotihoidon työn perusta ja tarkoittavat asiakkaan voimavarojen huomioimista ja vahvistamista hänen hoidossaan. Asiakkaan kunnioittaminen ja arvostaminen merkitsee asiakkaan itsemääräämisoikeuden sekä henkilökohtaisen vakaumuksen ja kulttuurisen erilaisuuden huomioimista.

KOTIHOIDON LAATU, VAIKUTTAVUUS JA ARVIOINTI

Kotihoidossa ja tukipalveluissa hyvä laatu tarkoittaa, että asiakasta kohdellaan ystävällisesti ja kunnioittavasti. Palveluja annetaan asianmukaisesti sovitussa ajassa. Säännöllisten palvelujen piirissä olevan asiakkaan palvelut perustuvat yhdessä hänen kanssaan tehtyyn suunnitelmaan. Asiakasta koskevat asiakirjat kirjoitetaan ymmärrettävällä, selkeällä ja asiakasta kunnioittavalla kielellä. Palveluiden järjestämistä kunnassa ohjaavat lait ja valtakunnalliset laatusuosituksot. Kotihoidon vaikuttavuutta arvioidaan asiakastasolla sekä tekemällä palvelujen kokonaisarviointia. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota siihen, millaisiin tuloksiin asiakkaan tuen, hoivan ja hoidon sovituisissa tavoitteissa on päästy. Palvelujen arvioinnin kehittämisen tukena käytetään vertailu- ja tutkimustietoa, muun muassa valtakunnallista RAI-vertailutietokantaa. Palvelujen kokonaisuutta arvioidaan myös vuosittain tehtävillä asiakaskyselyillä. Annettua palautetta hyödynnetään kehittämistyössä.

KOTIHOIDON TOTEUTUS

Aloitteen kotihoidon tarpeesta voi tehdä asiakas, hänen omaisensa tai yhteistyötaho. Palvelutarpeen arvioinnin tekee kotihoidon asiakasohjaaja. Kotihoidon palvelun saamisen syytä on alentunut toimintakyky, vamma, sairaus tai vaikeutunut perhetilanne. Kotihoittoa

järjestetään tilapäiseen tarpeeseen tai säännöllisille asiakkaille yksilöllisten hoito- ja palvelusuunnitelmien mukaan.

Asiakkaan voimavarat ja toimintakyky ovat pohjana yksilölliselle hoito- ja palvelusuunnitelmalle. Suunnitelmaa laaditaan yhteistyössä asiakkaan ja häntä hoitavien tahojen kanssa, jotta hoidon jatkuvuus pystytään turvaamaan. Asiakas ja kotihoidon edustaja allekirjoittavat kotihoidon hoito- ja palvelusuunnitelman ja sen toteutumista seurataan yhdessä. Suunnitelmaa päivitetään vähintään puolivuositain ja aina asiakkaan toimintakyvyn muuttuessa. Kotihoidon palveluja ja tukipalveluja saavat asiakkaat ovat kaikki kotihoidon sopimuskumppaneita. Yksinomaan tukipalvelujen piirissä olevien asiakkaiden kanssa sovitaan erikseen, miten mahdollisissa palveluun liittyvissä muutos- ja ongelmatilanteissa toimitaan.

ENNALTAEHKÄISEVÄT PALVELUT

Kotihoidon ennaltaehkäiseviä palveluja järjestetään yhdessä muiden kunnan toimijoiden ja yhteisöjen kanssa. Terveyttä, liikunta- ja toimintakykyä ylläpitäviä palveluja ovat muun muassa hyvinvointia tukevat kotikäynnit ja ikäihmisten liikuntaryhmät. Järjestöt tarjoavat omaishoitajille verkosto- ja tukiryhmiä.

KOTONA ANNETTAVAT PALVELUT

Kotihoidon palveluihin kuuluu asiakkaan hoivaan, hoitoon ja toimintakyvyn tukemiseen liittyviä tehtäviä sekä kotiympäristön asianmukaisesta toimivuudesta huolehtiminen. Kotihoidon henkilöstö auttaa ja tukee asiakasta henkilökohtaiseen hoitoon ja huolenpitoon ja toimintakykyyn sekä kodin askareisiin liittyvissä asioissa. Lääkehoito ja asiakkaan terveydentilan seuranta ovat osa ikäihmisten ja pitkäaikaissairaiden kotihoitoa. Säännölliset kotihoidon palvelut voidaan toteuttaa myös osittain tai kokonaan videovälitteisinä etäyhteyshäynteinä.

Kotihoitoon kuuluvilla sairaanhoidollisilla palveluilla tuetaan ja autetaan kotona selviytymistä ja sairaalasta kotiutumista. Kotisairaanhoido on hoito- ja palvelusuunnitelman mukaista tai tilapäistä palvelua. Palveluja toteutetaan yhteistyössä lääkärin kanssa. Hoitotarvikkeiden jakelu kuuluu osana kotihoidon palveluihin. Kotihoidon käyntejä järjestetään klo 7-21.30 välisenä aikana. Palvelukeskus Maijalassa on mahdollisuus saada kotihoitoa 24h/vrk.

Kotihoidosta perittävä maksu määräytyy asiakkaan palvelupäätökseen kirjattujen palvelutuntien määrän, asiakkaan maksukyvyyn ja perheen koon perusteella.

KOTISAIRAAHOITO

Osa asiakkaista tarvitsee kotisairaanhoidon palveluja. Ensisijaisesti sairaanhoito hoidetaan terveysasemilla tai aikuisneuvoloissa. Sairaanhoito hoidetaan kotisairaanhoidona silloin kun hoito asiakkaan toimintakyvyn vuoksi on tarkoituksenmukaisempaa järjestää asiakkaan kotona. Laboratorionäytteen kotinäytteenotto voidaan myöntää niissä tilanteissa, kun asiakkaan kulkeminen laboratorioon on ylivoimaista ja asiakkaan hoito vaarantuisi ilman kotinäytteen ottamisen myöntämistä.

PALVELUTARPEEN ARVIOINTI

Asiakkaan palvelutarpeen arviointi perustuu asiakkaan tilanteen kokonaisvaltaiseen arviointiin. Asiakkaan toimintakyvyn lisäksi palvelujen myöntämiseen vaikuttavat sosiaalinen verkosto, omaisten ja läheisten osallistumismahdollisuudet, asunto-olosuhteet sekä mahdolliset omarahoitteiset palvelut. Palvelutarpeen arviointi aloitetaan asiakkaan tilanteen kiireellisyyden mukaan joko välittömästi tai 7 arkipäivän kuluessa yhteydenotosta.

Asiakkaan palvelutarpeen arvioinnissa ja kriteerien täyttymisen arvioinnissa käytetään perustana RAI-järjestelmää, joka on asiakkaiden hoidon tarpeen ja laadun sekä kustannusten arviointi- ja seurantajärjestelmä. RAI-järjestelmä perustuu yksilön tarpeiden monipuoliseen systemaattiseen arviointiin ja se soveltuu yksilön palvelu- ja hoitosuunnitelman laadintaan sekä hoidon tulosten seurantaan.

Asiakkaan luokse tehdään kotikäynti, jolloin kartoitetaan asiakkaan palveluntarve ja kokonaistilanne. Kotikäynnillä huomioidaan asiakkaan mahdollisesti tarvitsemat, joko yksityisen tai julkisen kotihoidon palvelut ja tukipalvelut.

Ikäihmisten laatusuosituksessa korostetaan ikääntyneen omaa osallisuutta palvelujen suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa. Hänen näkemyksensä, mielipiteensä ja toiveensa kirjataan tehtyyn palvelusuunnitelmaan.

KUNTOUTTAVA ARVIOINTIJAKSO

Kartoituskäynnin perusteella asiakkaalle voidaan myöntää kuntouttava arviointijakso, mikäli katsotaan tarpeelliseksi selvittää tarkemmin asiakkaan toimintakykyä, kuntoutumisen mahdollisuutta ja kotona selviytymistä. Arviointijakson sisältö ja tavoitteet suunnitellaan yksilöllisesti asiakkaan palvelutarpeen mukaisesti. Arviointijakson pituus on pääosin 2-6 viikkoa. Kuntouttavan arviointijakson aikana arvioidaan asiakkaan toimintakykyä, tuetaan aktiivisesti arjen omatoimisuutta sekä kokonaisvaltaista kuntoutumista ja järjestetään tarpeenmukainen hoito ja palvelut.

Kuntouttavan arviointijakson tavoitteena on edistää asiakkaan terveyttä, hyvinvointia, toimintakykyä, itsenäistä suoriutumista ja osallisuutta sekä ennaltaehkäistä raskaampaa palveluntarvetta. Kuntouttavan arviointijakson aikana asiakkaan toimintakykyä mitataan erilaisin toimintakykymittarein ja testein. Arviointijakson perusteella sekä asiakkaan kokonaistilanne huomioiden, sovitaan asiakkaan tarvitsemat palvelut ja /tai ohjataan muiden palvelujen piiriin.

KOTIKUNTOUTUS

Kotikuntoutuksella ylläpidetään ja edistetään arjen toimintakykyä ja tuetaan turvallista kotona asumista. Kotikuntoutuksessa kehitetään esim. perusliikkumista kuten kävelyä tai liikkumista portaissa harjoittamalla lihasvoimaa ja tasapainoa.

Kuntoutumissuunnitelma tehdään yhdessä asiakkaan kanssa: sen lähtökohtana ovat asiakkaan voimavarat ja toiveet. Kotikuntoutuksen käyntien aikana arvioidaan myös kodin turvallisuutta, esteettömyyttä ja asiakkaan apuvälinetarvetta.

Kuntoutukseen ohjaututaan aina kuntoutuksen ammattilaisen tarvearvion kautta. Kotikuntoutus on suunnattu ikäihmisille, jotka ovat motivoituneita harjoitteluun ja joita uhkaa toimintakyvyn heikentyminen. Kuntoutus voi sisältää yksilöllisen kotikuntoutuksen lisäksi ryhmäkuntoutusta kuntosalilla tai etäyhteyden välityksellä. Ryhmät koostetaan jonoperiaatteella. Ensisijalla ovat ensikertalaiset.

KOTIHOIDON MYÖNTÄMISPERUSTEET

Säännöllisen kotihoidon palveluja järjestetään täysi-ikäisille asiakkaille, jotka eivät selviydy kotona arkielämän toiminnoissa itsenäisesti, omaisten tuella tai muulla tavoin ja heidän

hoitonsa sekä huolenpitonsa vaativat erityistä ammattitaitoa. Kotihoito on tarkoitettu niille asiakkaille, jotka tarvitsevat säännöllisesti hoivaa, huolenpitoa ja/tai sairaanhoidollista apua.

Kotihoidolla tuetaan asiakkaan itsenäistä selviytymistä kotona ja ehkäistään toimintakyvyn heikentymistä neuvonnan, ohjauksen, hoivan ja hoidon sekä kuntouttavan työtavan ja kotikuntoutuksen avulla. Kokonaistilanteen seuranta ja tähän liittyvä tarvittava hoito ja hoiva toteutetaan asiakassuunnitelman mukaisesti.

Kotihoito on harkinnanvarainen palvelu, jota voidaan myöntää myös määräaikaisena, esimerkiksi sairaalasta kotiutumisen yhteydessä tai omaishoitajan jaksamisen tukemiseksi kotihoidon palvelujen myöntämisen edellytysten täytyessä.

Jos asiakas tarvitsee tilapäisiä kotihoidon käyntejä esimerkiksi verikokeiden oton, lääkkeiden jaon tai pesuapujen vuoksi ja asiakkaan palvelutarpeen arvioinnissa ei tule esiin muuta kotihoidon apujen tarvetta, ohjataan asiakas pääsääntöisesti yksityisen palveluntuottajan palveluihin. Tarvittaessa asiakasta autetaan yksityisen palveluntuottajan palvelun järjestämisessä.

Palvelun myöntäminen perustuu lakiin sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000), sosiaalihuoltolakiin (1301/2014) ja -asetukseen (607/83), terveydenhuoltolakiin (1326/2010), lakiin ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista (ns. vanhuspalvelulaki 980/2012) sekä Sosiaali- ja terveysministeriön antamaan laatusuositukseen hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi 2020-2023 (julkaisuja 2020:29).

Kotihoidon palvelun myöntämisen edellytyksenä on, että

- Asiakkaalle on tehty sosiaali- ja/tai terveydenhuollon ammattilaisen tekemä palvelutarpeen arviointi yhteistyössä asiakkaan kanssa
- Asiakkaan fyysinen, psyykinen, kognitiivinen tai sosiaalinen toimintakyky on selkeästi alentunut

- Asiakas tarvitsee apua päivittäisissä toiminnoissa kuten ruokailut, peseytyminen, pukeutuminen, wc-käynnit, muu perushoito ja lääkehoidon toteutuskäynnit
- Asiakas tarvitsee sairauksiensa tai alentuneen toimintakykynsä vuoksi sairaanhoitoa tai kotikuntoutusta eikä kykene käyttämään kodin ulkopuolisia palveluja
- Asiakas sitoutuu yhdessä laadittuun asiakassuunnitelmaan ja yhteistyöhön kotihoidon henkilökunnan kanssa

Asiakkaan säännöllisen kotihoidon tarve arvioidaan aina yksilöllisesti. Päätöksenteossa käytetään harkintaa asiakkaan yksilöllisen tarpeen niin edellyttäessä. Laaja-alaisesta RAI-toimintakykyarvioinnista muodostuvat mittaritulokset ohjaavat päätöksentekoa. RAI-arviointi koostuu useista kysymyssarjoista, jotka koskevat muistitoimintoja, fyysistä toimintakykyä, ravitsemusta, lääkitystä, terveydentilaa ja ehkäiseviä toimia, sosiaalista toimintaa, epävirallista tukiverkostoa, asiakkaan ympäristön toimivuutta ja palvelua.

RAI-toimintakykymittareista Maplen lisäksi vähintään kahden tulee täytyä

MapLe 3 (Palvelutarveluokka, 1-5)

ADLH 1 (arkisuoriutuminen, perustoiminnot ADLH, 0-6)

IADLCH 4 (arkisuoriutuminen, välinetoiminnot IADLCH, 0-6)

CPS 2 (kognitiomittari CPS, 0-6)

Maple mittaritulos alle 3 vain perustelluista syistä, jotka kirjataan asiakasohjaajan toimesta. Näitä syitä voivat olla esimerkiksi; asiakkaan turvallisuuden vaarantava sosiaalinen tai psyykinen turvattomuus, harhaisuus tai harhaluuloisuus tai muu sairaus, vaativa hoivan- ja hoidontarve, johon vastaaminen on kotona tarkoituksen mukaisempaa kuin terveyskeskuksessa.

Kotihoidon palvelut voidaan purkaa harkinnan mukaan seuraavista äärimmäisistä tai poikkeuksellisista syistä.

- Asiakas ei sitoudu yhteistyöhön, vaikka ymmärtää sen merkityksen hoitonsa ja hyvinvointinsa kannalta. Esimerkiksi asiakas ei ole toistuvasti tavoitettavissa.
- Asiakas kieltäytyy käyttämästä hoitoonsa liittyviä välttämättömiä apuvälineitä. Esimerkiksi ei suostu käyttämään hoivasänkyä tai nostolaitetta.

- Asiakkaan kotona tai ympäristössä olevat työskentelyolosuhteet vaarantavat työntekijöiden turvallisuuden tai fyysisen koskemattomuuden, eikä työskentelyolosuhteita saada korjattua turvallisiksi.
- Mikäli asiakkaan toimintakyvyssä tapahtuu merkittävää parantumista ja palveluntarve vähenee, voidaan asiakas ohjata kotihoidon palveluista muihin sopivampiin asiakasta palveleviin palveluihin.

Ennen palveluiden purkamista asiakasta ja tarvittaessa läheistä tai laillista edustajaa täytyy kuulla. Mahdollisuudet korvaaviin palveluihin käydään läpi asiakkaan kanssa.

KOTIHOIDON TUKIPALVELUT

Kotihoidon tukipalveluja tuotetaan kunnan omana palveluna sekä ostopalveluna. Asiakas saa tarvittaessa tukipalveluna ateria-, kylvetys-, ja sosiaalihuollon kuljetuspalvelua sekä turvapalvelua palvelukeskus Maijalassa.

KOTIHOIDON TUKIPALVELUIDEN SAAMISEN MYÖNTÄMISPERUSTEET

Kotihoidon tukipalvelut kuuluvat kunnan harkinnan perusteella järjestettäviin palveluihin. Tukipalvelut on tarkoitettu tukemaan asiakkaan kotona asumista. Tukipalveluja on mahdollisuus myöntää myös ilman säännöllisen kotihoidon palvelujen tarvetta, mikäli niiden avulla turvataan asiakkaan itsenäistä kotona selviytymistä. Tukipalveluiden tarve arvioidaan tekemällä palvelutarpeen arviointi. Tukipalvelujen järjestämisessä noudatetaan yhdenvertaisuutta ja tasapuolisuutta.

Linkki : [Tukipalvelut - Kangasala](#)

Ateriapalvelu

Aterioiden kotiin kuljetus on mahdollista silloin, kun liikkuminen kodin ulkopuolella on vaikeaa ja asiakkaan toimintakyky on siinä määrin alentunut, ettei hän selviä aterioiden valmistuksesta ilman apua.

Kylvetyspalvelu/ peseytymisapu

Kylvetyspalvelut järjestetään Kangasalla TupasWillassa ja Pälkäneellä Kanervassa kerran viikossa ikäihmisille, joiden kodeissa pesumahdollisuudet ovat huonot ja jotka tarvitsevat

avustajaa peseytymisessä tai palvelua tarvitaan omaisen/läheisen jaksamisen tukemiseksi (esim. omaishoitaja).

Kuljetuspalvelut

Sosiaalihuoltolain mukainen kuljetuspalvelu on tarkoitettu lähinnä yli 75-vuotiaille, joilla on pitkäaikaisia, suuria vaikeuksia liikkumisessa sekä vaikeuksia käyttää julkisia liikennevälineitä. Kuljetuspalveluhakemuksen lisäksi hakemuksen liitteeksi tarvitaan lääkärinlausunto ja tuloseselvitys. (kts. kuljetuspalvelun toimintaohje).

Turvapalvelut

Palvelukeskus Maijalassa on käytössä turvapuhelinjärjestelmä sekä siirrettäviä ovihälyttimiä. Kotona asuvien asiakkaiden turvalaitteet asentaa ja huoltaa asiakkaan valitsema palveluntuottaja.

KOTIHOITOA TUKEVAT MUUT PALVELUT

Asiakkaan hoito- ja palvelusuunnitelmassa sekä koko palveluketjussa huomioidaan hänen saamansa omaisten ja läheisten apu sekä vapaaehtoistyön kautta tuleva apu.

Vanhusten kotihoitoa voidaan tukea muun muassa päiväkeskustoiminnalla ja tilapäisellä tai jaksottaisella lyhytaikaisoidolla.

Päiväkeskustoiminta

Päiväkeskustoimintaa järjestetään Kangasalla Jalmarin Kodossa, Pentorinteessä ja Pälkäneellä Kanervassa. Päätöksen päivätoimintapaikasta tekee asiakasohjaaja. Palvelujen aloittamisen peruste voi olla sosiaalisen, fyysisen tai psyykkisen toimintakyvyn tukeminen sekä yksinäisyys ja omaishoidon tukeminen. (kts. päiväkeskustoiminnan myöntämisperusteet). Päiväkeskustoimintaan on mahdollisuus osallistua pääsääntöisesti yhtenä päivänä viikossa. Päivän aikana on tarjolla kuntoutusta, neuvontaa, viriketoimintaa sekä kylvetys- ja ateriapalveluita.

Linkki: [Päiväkeskustoiminta - Kangasala](#)

Lyhytaikaishoito

Lyhytaikaishoitoa järjestetään Rekolan lyhytaikaisosastolla, Pentorinteessä ja Kukkiakodolla. Lyhytaikaishoidolla tuetaan omaishoitoa ja itsenäistä kotona asumista sekä asiakkaan kuntoutumista ja toimintakyvyn ylläpitämistä. Lyhytaikaishoidossa tehdään myös asiakkaan toimintakyvyn arviointia. Päämääränä on ikäihmisten itsenäisen selviytymisen edistäminen kuntouttavien jaksojen avulla sekä omaisten tukeminen läheisensä hoitamisessa. Lyhytaikaishoito voi olla tilapäistä tai säännöllistä. (kts. lyhytaikaishoidon myöntämisperusteet).

[Linkki: Lyhytaikaishoito - Kangasala](#)

Omaishoito

Omaishoidon tuella voidaan järjestää vanhuksen, vammaisen tai sairaan henkilön hoito ja huolenpito kotioloissa omaisen avulla. Tuesta on säädetty laissa omaishoidon tuesta (2005/937). Omaishoidon tuen myöntämisessä noudatetaan sosiaali- ja terveyslautakunnan hyväksymiä omaishoidon tuen kriteereitä. Tuesta ja siihen liittyvistä palveluista sovitaan omaishoidon sopimuksella hoidettavan omaisen tai läheisen kanssa, ja lisäksi laaditaan hoito- ja palvelusuunnitelma. Omaishoidon tukeen ei ole subjektiivista oikeutta, vaan sitä myönnetään tarkoitukseen varattujen määrärahojen puitteissa. (kts. omaishoidon tuen toimintaohje).

Omaistaan hoitava on oikeutettu kolmeen vapaapäivään kuukaudessa. Vapaapäivät voidaan järjestää joko asumispalveluyksiköiden lyhytaikaisosastoilla, palvelusetelillä yksityiseltä palveluntuottajalta tai perhehoidossa.

[Linkki: Omaishoidon tuki - Kangasala](#)